ciſ.Pedemōtana.151.D.Couar.lib.1.var.cap.18.Sarm.
lib.1.ſelect.cap.2.Molina,lib. 3.de Hiſpan. Primoge-
niis,cap.14.num.9.& 23. Gundiſal.de Paz,in praxi,3.
tom.capit.9.§.& ii, quos retulit Alphanus, collecta-
nea.228.Menoch.lib.2.de arbit.caſu, 457.nu.8.& de
retin.poſſ.rem.3.num.3.293.& ſeq.

48 Dormiens, qui delictum commiſit,mitius punitur
judicis arbitrio,vbi negligentia adfuit,quia ſciebat ſe
dormiendo ſurgere, deambulare, & ſimilia agere, vt
in caſu Bart. in leg.vt vim,nu.5.D.de juſt.& jure,pro-
bat gloſſ.per text.ibi in leg.fin.de his,filios occid.tex.
expreſ.in l.5.verſicul. *ò acacci eſſe*,tit.8.part.7.quæ pœ-
nam relegationis in quinquennium imponit , expli-
cat cum aliis Anton.Gomez,3. tom.cap.1,numer.74.
Petrus Plaza,libr.1. de delict.cap.13.Couarru.in Cle-
mentina ſi furioſus,3.part.in initio,num.6.Iulius Cla-
rus, dict.§.fin.qu.6.nu.13.Menochius, libr.2. de arb.
caſu,327.Andræas Tiraquel.de pœnis temp.cauſa 5.
Adde Sebaſtianum Medicis , tractatu, mors omnia
ſoluit.1.part.verſic.premiſſo octauo.

49 Duellorum vſus, apud omnes ferè gentes, & na-
tiones admiſſum, maximè verò apud Hiſpanos anti-
quo vſu receptus, vt per totum tit. 11. *de los deſafia-
mentos* ,part.7.& titul.8.*de los rietos,y deſafios*, libro 8.
nouæ Recop. Sanctiſſima Dei Eccleſia ſemper dete-
ſtata fuit, propter maximum , & corporum, & ani-
marum periculum,cap.monomachiam,2.quæſtio. 1.
c.1.& 2. de clericis pugnantibus in duello,capit.1.
de torneamentis,Concil.Tridenr. ſeſſ. 25. de refor-
matione,capitul.19.cuius nouiſſima deciſ. non ſolū
in duello pugnantes,ſed & locum ad monomachiam
concedentes,conſilium dantes, patritij,nec non ſpe-
ctatores,præter alias pœnas infamiæ ſubiiciuntur,&
excommunicatione innodantur,huius delicti & cri-
minis deteſtabilis meminerunt Syluester in Summa,
verbo,duellum,Boſius,in practic.tit.de iniuriis, nu-
mer.9.Iaſo,in leg.ex hoc iure,nu.31.D.de iuſt.& iur.
& conſil.114.col.3.& cōſil.344.col.3.lib.2.Socinus,
conſil.125.Catelia.Cotta,in memorabilibus, verbo ,
perduellionis , Franciſcus Viuius,Suarez , Bonaco-
ſa.1.tom.communium libro 4.verbo, duellum , Na-
uar.in Man.cap.14.num.9.& 27.nu.156.Petrus Gre-
gor.3.par.Syntagmat.lib.48.c.15.Alciat.in tractatu ,
de ſingulari certamine,Bernad. Diaz, vbi Salzedo ,
in pract.capit.100.qua in re ſumme aduertendum eſt
quod licet prædicta pœna Tridentini,in public.duel-
lo fuerit ſēper admiſſa non in priuato certamine ad
quod eam non extendi,ſic interpretās Concil. Trid.
exiſtimet Salzedo,ſuprà referens in cauſa grauiſſima
ſic fuiſſe deciſum in ſupremo Concil. Hiſpaniæ,an-
no 1579.Hodiè aliter dicendum eſt ex Motu Proprio
Greg.XIII.dato Rom.Non.Decemb.anno 1582.quo
extenduntur dictæ pœnæ ad priuatum certamen ſta-
tuto tempore,vel loco certo exercentes.

Litera. E.

50 Ebrietas delictū eſt,quod maximè in clericis pu-
nitur,cap.fin.35.diſt.c.à crapula.14. de vit.& honeſt.
cler.l.36.titul.5.part.1.l.6.tit.7.part.2.in laicos autem
officium aliquod exercentibus arbitrarie punietur
leg.omne delictum.6.§.per vinum,D.de re milit. An
autem delicta ab ebrio commiſſa grauius , ac leuius
ſint punienda,vide text.in l.5.verſic.*ſi ò alguno ſe em-
briacaſſe* tit.8.part.7.leg.reſpiciendum, §.delinquunt.
D.de pœnis , & quæ latè de ebrietate , & ebrio de-
linquente tradunt Syluest in Summa, verbo, ebrie-
tas Gregor.in ll.part.idem in procemio,tit.28.part.7.
& habentur,1.tom.commun. lib, 5. verbo, ebrius ,
Anton.Gomez,3.cap.1. num.37. Clarus, dict. §. fin.
quæſt. 60.num.12.Plaza,de delictis,cap. 30. num. 1.
Mincha,illuſt.controuerſ.cap.96.num.31. Couarr. in
Clement. ſi furioſus,3.p.in initio , num. 3. Cantera,
vbi ſuprà c.6.num.66.Nauarr. in Man.cap.23.num.
121.Bernard.Diaz,in pract.c.77. & ibi latè Salzedo,
Menoch.l.2.de arbit.caſu 326.& 361.nu.13. & 377.
n.3. & 404. per totum. Eleganter Balduin. ad leges
Romuli,cap.26.Tiraquel.de pœnis temp.cauſa.6. &
de legibus connubial.l. 9. num.205. Quibus addes
omnino,quæ ſerio ſcripſimus,in §.1.numero 30.In-
ſtit.de iniuriis,temperandi autem pœnā in ebrio, ra-
tio in promptu eſt , quoniam cum delictum omne
omniſque iniuria,ex effectu,& conſilio ſit,vnde nec
furioſus, nec impubes doli non capax, nec iniuriam
nec delictum committunt, vt diximus, dict.§.1. ex
num. 27. conſequens eſt , ſi non omnino remitten-
dum, temperandā ſaltim in eum,qui per vinum de-
liquit, pœnam eſſe:ea præcipuè adhibita diſtinctio-
ne, quam ſcribimus,dict.numero 30.& ita ſunt acci-
pienda,quæ reſoluunt à nobis hoc loco relati & poſt
Abbatem , & Annaniam & alios ex antiquioribus,
Decianus,libro 6.tractat.crimin. c. 5. num.8.Farin.
de delictis quæſtio.20.numer. 50.& latius de pœnis
temper.quæſt.93.per totam,maximè num.1.& 7.Per.
Cauallus,deciſ.crimin.capite 91.numero 6.Azeued.
in l.1.num.19.tit.4.libro 8.Recop.& ita temperandū
eſt,quod indiſtinctè ſcribit Auendañ.de exeq.mand.
c. 4.numero 19.Salzed. in additionibus ad Bernard.
Diaz.in capite 11.propè finem,verſicul.*excuſabit au-
tem*,exiſtimantes ebrietatem omnino à pœna excuſa-
re. Quæ juris obſeruatio in vſu practico magnam
continet vtilitatem juxta iuriſdictionem eius judi-
cis,à quo delictum ſiue re,ſiue verbis ab ebrio com-
miſſum ſit vindicandum. Nulla enim erit dubitatio
ad Eccleſiaſticas,ſiue ſeculares,ordinarios iudices cau-
ſam pertinere,non ad inquiſitores contra hæreticam
prauitatem,juxta ea quæ ſcribimus ſuprà verbo,*Bla-
ſphemia*,num.14.

Effractores carcerum, qua pœna puniantur dixi- 51
mus ſuprà numero 17.verbo,carceris effractor,& vi-
de infrà numero 56.

Excommunicatus, qui per menſem in excommu- 52
nicatione durauerit † quibuſdam pœnis pecuniariis
puniendus eſt,de quibus in lege prima 2.titulo 5.*de
deſcomulgados* , libro 8. nouæ Recopil. proſequitur
poſt Anan.Felinum, & alios , in capite poſtulati de
homicid Couarr.in capite Alma mater.1. parte §. 7.
numero 10.Simancas de Cathol. inſt. titulo 27.nu-
mero 6.Ioann.Lopez,libro 1.canonic.qu.cap.12. per
totum eleganter Salzedo ad Bernardum Diaz,c.116.
per tot.

Eximens captum à judice,vel eius officialibus , in 53
cauſa ciuili tenetur,ac ſi pro eo fideiuſſiſſet , & puni-
tur arbitrariè ; in cauſa criminali, incidit in crimen
læſæ maieſtatis, quamvis vtroque caſu propter con-
temptum juriſdictionis idem videatur admittēdum,
lege 1.& per totum, ne quis eum qui in ius vocatus
eſt vi eximat,text.in lege.4.§.item qui confeſſum,D.
ad leg.Iul.maieſt.vbique latè Bart.& ordinarij inter-
pretes,Bartol.in lege addictos,Codice de Epiſc.aud.
Iaſo,in §.pœnales ? numero 102.Inſt. de act. Plaza,
libro 1.de delict.cap.38. num.7. Clarus,dicto §.fin.
quæſtio.88.numer.10.Boſius,in titul. de captura,nu-
mero 7. & 15. & titulo de crimine læſæ maieſtatis ,
num.61.& repetere potes,quæ diximus ſuprà nume-
ro 17.cum carceris appellatione,cuſtodes etiam con-
tineātur,quales ſunt judicis officiales,& vide 1.tom.
communium libro 3.verbo,eximens.*Eſt tamen hoc
in caſu, dubium, quid ſi cum reus iam eſſet in furca
laqueo ligatus, ſanè rupto in terram ceciderit, & vi
tunc ab executorum manibus eximatur , an iterum
furcæ affigi poſſit,vide quæ latè ſcribit Lucas de Pe-
na,in l.1.ex numer.24.Cod.de deſertoribus, libr.12.
quem, & plures alios refert Nicolaus Boërius, deciſ.
217.ex num.19.& de impediente executionem ſen-
tentiæ in auctoritatem rei iudicatæ tranſactæ,vi pu-
blica,

blica,vel priuata,præter alia vide omnino text.in l.
8.tit 17.libr.4.Recop.vbi præter alias pœnas,quibus
eum afficiendum eſſe , iure cautum eſt , medietate
etiam omnium bonorum ſuorum mulctandum,Re-
giæ Cameræ applicanda lex ſtatuit , in cuius com-
mentariis plura vtiliter congerit Azeuedo vidētur.

54 Expilator hæreditatis,qui furti ſpeciem commit-
tit,iudicis arbitrio puniendus eſt leg.1. D. de crim.
expilat.hæred.l.21.tit.14. p.7. communem reſoluit
Cæpola,conſil.72.col. 2.Menoch.libro 2.caſu, 300.
quamvis pœna furti puniendum dicat Bald.in l. de
55 iis,Cod.de furt.† Sunt etiam expilatores , qui via-
toribus noctu pallia,& veſtes diripiunt,& qui ne pi-
lum quidem relinquunt in corpore ſpoliatorū, l.1.§.
expilatores,D.de effractoribus,& expilatoribus,qui
ſimiliter iudicis arbitrio ſunt puniēdi, vt tradit Me-
noch.vbi ſuprà caſu,299.de quibus,& de directariis,
& ſacculariis, quorum mentio ſit, in dict. §.expilato-
res, vide eumdem Menoch. proximè relatum, & Al-
ciatum,libro 1.prætermiſſ.&libro.1.parerg.capit.11.
Anton. Auguſt.lib.4.emendatio.cap.16. Cuia.lib.6.
obſeruat.cap.31.vbi & de effractoribus domorum di-
ſputant.

56 Exponēs infantem languidum,& ſanguinolentum,
ſi pater eſt,amittit patriam poteſtatem, ſi dominus.
eius dominiū, puniturque iudicis arbitrio,l.1.§.pœ-
na,ibi,extra ordinem,D.de liber. agnoſ.l.2.vbi gloſſ.
verbo,animaduerſioni, C.de infant.expoſitio, quod
ſi expoſitus fame pereat , vltimo ſupplicio punietur
exponens,vt ibidem notat Accurſ.Bartol.per text.ibi
in leg.necare, D. de liber. agnoſ.expreſsè probat,l.3.
tit.23.libro.4.fori,de pœna exponentis infātem,præ-
ter ordinarios,in l.1.&per tot.Codi..de infant.expo.
ſit.in cap.vnico extra eodem,& Gregor.in l.4.tit.20.
part.4.quæ conſona eſt,dict.l.2.&dict.cap.vnico,la-
tè proſequūtur Boſius, in pract.titul.de homicidio,
n.7.Clarus,in dict.§.fin. qu. 83.num.7.Montaluus ,
in l.1.& ſeqq.tit.23.lib.4.fori Lata,in leg.ſiquis à li-
beris,§.ſiquis ex his,num.10.D.de lib.agnoſc.Cante-
ra vbi ſuprà cap.7.numer.37.& ſequentibus, Petrus
Grego.libro 11.Syntagmat. 10. numero 11. Falco-
tus,lib.de nothis & ſpuriis cap.63. Menochius,libr.
2. de arbit.caſu,396.apud quos videbis,an expoſiti
legitimi ſint , & an ad ſacros ordines poſſint pro-
moueri.

Littera F.

Falſi crimen , vt latiſſimè patet, & multifariam
committi poteſt, in ſcripturis Pontificalib.Imperia-
57 libus,Regiis,& aliorum dominorum,& Principum,
in publicis, & priuatis inſtrumentis, in teſtamentis
in judiciis,in ſententiis in teſtimoniis, & depoſitio-
nibus, in monetis,ponderibus,partubus,in nomini-
bus & pluribus aliis rebus, & caſibus(quos ſigilla-
tim proſequi,vt faſtidioſū vobis,ita & inutile eſſet)
ſic variis,& diuerſis pœnis punitum extat,aliquando
mortis naturalis,vt in falſificante literas Pontificis,
Regis,aut alterius non recognoſcentis ſuperiorem,
l.6.tit.12.libro 4.fori,l.8.tit.9.part.2.l.6.tit.7.part.7.
l.3.tit.6.lib.ordin.l.3.tit.17.lib. 8.Recop.& in falſi-
ficante,abradente,tangente, vel aliàs adulterāte mo-
netam,l.7.&8.dict.tit.12.l.9.dict.t.7.l.11.l.63.tit.21.
libro 5.Recop.l.5.& 6.tit.17.lib.8.Recop.Et in falſo
teſte,ſi is contra quem depoſuit,eidem pœnæ ſubij-
ciendus erat,in l.83.Taur.l.4. tit.17.libro 8.Recop.
Aliquando amputationis manus, vt in notario falſū
conficiente,l.1.tit.12.libro 4.fori,l.16.tit.19.p.3.l.6.
tit.7.p.7.l.13.tit.25.libro 4.nouæ Recop.Aliquando
pœna confiſcationis,aliquando pœna exilij,aliquan-
do pœna arbitraria:quas pœnas,quia prolixis tracta-
tibus,& libellis proſequuntur auctores,vt,quæ initio
huius tractatus promiſimus, adimpleamus, illos re-
ferre ſat erit.Igitur ad punitionem,probationem,&
excuſationem cuiuſcūque criminis falſi,videbis poſt
ordinarios interpretes,in tit D.& C.ad leg.Corn. de
falſ.& in §.lex Corn.de falſ.Inſt.de public.iud.in tit.
Cod.de falſ.mon.Cod. de his qui ſibi adſcribunt, in
ti.Codic.de mut.nom.in tit.extra,de crimin.falſi,in
tot.titul.12.libro 4.fori,in tit.7.part.7.in tit.13.lib.5.
Recop.in tit.17.libr.8.Recop.videbis Boſium in pra-
xi,tit.de falſ.cum 5.ſeq.Clar.libr.5.§.falſum Menoc.
libro 2.de arbit.caſ.15.numer.7.& caſ.187.num.34.
& caſ.194.num.58.& caſ.201.n.21.& caſ.2 0.n. 0.
& caſ.302.n.16. latiſſimè ex caſ. 306. vſque ad caſ.
320.& caſ.342.n.8.& 343.num.3.& caſ.360.nu.15.
& de adiſpic.poſſ.remed 4.num.490.& num. 712. &
de retin.poſſ.remed.1.num.24.& rem.9.nu.41. & de
recup.poſſ.remed.1.num.345.& remed.15.num.116.
Maſcard.concluſ.383.num.1.Palac.Rub. Caſtil. Ci-
fuentes,& Ant.Gom.in l. 83. Taur. Villalob. in an-
tinom.num.1.& 2.litt.F.& in ærar.commun.opin.lit.
F.num.5.Burgos de Paz.conſil.6.nu.3. & conſil. 20.
n.24.Lud.Peguer.in deciſ.Cathaloniæ.cap.19. Auil.
in c. Præt.cap.num.28.& cap.4.num.19.& cap. 44.
per tot.Auend.in cap.30.Prætorum,nu.1.Ioan.Ma-
tienzo,in tit.13.lib.5.nouæ Recop.& ibi.Alphon.de
Azeued. eund. Azeued.in l.3.n.64.tit.15.lib.4.Rec.
Canter.vbi ſuprà cap.7.per tot.Paz,in prax.1.par.1.
tom.8.temp.num.21.Couarr.lib.2.var.c.13.num.6.a l
med.& in collatione veterum nuſmimatum,cap.8.&
in cap.quamvis pactum.1.part.§.7.num.5.Ioan.Grac.
reg.185.& ſeq.Ioan.Gutier.lib.1.canon.q.cap.38.nu-
mer. 4.Bernard.Diaz,& ibi Salzed.in praxi,cap.117.
per tot.qui alios plures exteros referunt,apud quos,
quæ ad falſitatem ſpectant videri poteris.* Quibus
addes Farin.integ.tract.de falſit.q.150.ex n.19.Petr.
Zaual.caſ.165.ex num.21.reſolut.crimin. Petr.Greg.
libr.36.ſyntagmat.cap.5.& D.Io.Vela,de delict.c.10.
Bertacolum,conſil.538.num.17.

Fornicationis ſpecies , & pœnas,retulimus ſuprà
verbo,coitus,n.21.vbi videbis quæ huc ſpectant.

Fractura carceris, qua pœna puniri debeat , dixi-
mus ſuprà num.17.verbo,carceris effractor.

Furioſus,ſi delictum commiſit, puniri quidem nō
poteſt,cum ſatis ipſe ſuo furore puniatur,leg.Diuus, 58
14.D.de off.Præſid.l.infans,12.D.ad l. Corn.de ſicar.
Clement.ſi furioſus,de homic.l.9.tit.1.l.3.tit.8. p. 7.
quid autem ſi ante furorem deliquit,† vel poſtquā
captus eſt,vel condemnatus furore cœpit,an & tūc
furor excuſet,vide Bald.& Iaſ.in leg.furioſum,C.qui 59
teſtam.fac.poſſ.latè diſputantem Petr. Plaza, de de-
lict.c.29.n.1.Petr.Velez de Gueuaras, poſt alios ibi
in dict.leg.Diuus;Couarr.in dict.Clem.ſi furioſus 3.
par.in initio,ex n.1.Anton.Gom.in 3.tom.c.1. n.70.
& ſeq.Villalo.in ſuis commun.opin.lit.F n.251.Iul.
Clar.lib.5.§.fin.q.60. n.7.Menoch.lib.2.de arb. caſ.
325.per tot.Did.Cant.vbi ſup.cap.6.n.65.Maſc.cōcl.
39.Spino,de teſtam.in Rubr.gl.10.num.3.*Totāque
eam rem judicis arbitrio relinquendū , in Patricidij
præſertim pœna, prudenter animaduertit erudite D.
Ioan. de Solorz. ſub ſingulari de Patricidij crimine,
c.18.propè finem,ſicque temperanda,quæ in eo pro-
poſito ſcripſerūt Menoch.de arb.caſu 325.Carrer.in
praxi,§.homicidium,verſ.quæro,num.32.Tib.Dec.li-
bro 9.crimin.c.15.Couarr.in dict. Clem.in initio 3.
p.n.2.Tiraq.de pœn.temp.cauſa 3.Forc.Dial.33.Bau-
dio,lib.2,qu.c.7. Fach.libro 9.controuerſ.c.3.Zeual.
pract.q.comm.q 33.

Furtum, quamvis apud aliquas gentes non puni-
retur,niſi fure in furto deprehenſo,vt ſolertiores ſic 60
redderentur homines,vt notant Gell.libr. 11. noct.
Atticarum,c.vlt.Alex.ab Alex. lib.6.dierum genial.
c.10.& ad eum Andr.Tiraqu.apud pleraſque tamen
grauiſſimum ſemper crimen habitū fuit,grauiſſimis
inde punitū pœnis,vt ex inf.citandis conſtabit,apud
nos pro prima,& ſecūda vice,vt cum noſtris loqua-
mur,pœnam mortis naturalis nō habet,quæ pro ter-

io furto ſemper imponitur. Sed in hoc delicto, vt & in cæ eris † totum ferè relinquitur arbitrio judicis, qui 61 aliquando pro primo furto vltimum ſupplicium imponet, aliquando neque pro tertio: æſtimanda igitur eſt perſona furantis, & eius cui res aufertur, item & ipſa res furata locus & tempus furti commiſſi, de quibus omnibus in tit. D. C. & Decretalibus de furtis, vbi ordin. interpretes extat, tit. 11. & 12. part. 7. & in tit. 11. lib. 8. nouæ Recopilat. latè Boſius in praxi, tit. de furtis, & ſeq. Iulius Clarus, libro 5. §. furtum, Afflictis, ad conſtitutiones Neap. lib 5. Rub 63. nu. 15. Caſſaneus in conſuetudinibus Burgundiæ Rub. 5. § 5. Boerius, deciſ. 136. nu. 7. & deciſ. 219. & deciſ. 173. Anton. Capicius, deciſ. 104. Menoch. lib. 2. caſu 295. & ſequentibus Anton. Gomez 3. tom. cap. 3. Couarruu. libro 2. variarum. cap. 9. num. 7. Villalobos, vbi ſuprà lit. F. n. 65. & Olanus eadem lit. F. nu. 132. Cantera, vbi ſup. cap. 8. Bernard. Diaz, in pract. cap. 90. & ibi Salzedo, Ludouicus Peguera, in deciſ. Cathaloniæ, cap. 16. & cap. 27. cum ſequentibus, Anto. de Queſada, lib. vnico, quæſt. iuris, cap. 19.

Litera. G.

62 Gabellarum fraudatores qui in primis mortaliter peccant, & ad reſtitutionem tenentur, iuxta illud Matthæi. 22. Reddite, quæ ſunt Cæſaris, Cæſari, puniri debent, iuxta locorum conſuetudines, & ſtatuta apud nos Hiſpanos, ex l. 31. tit. 19. libro 9. Recopilat. ſi venditor, aut emptor, intra certum tempus à lege ibi ſignatum eam non ſoluerit, ad ſolutionem eius, cum duplo compelluntur, de qua re quoad vtrumque forum ſpectat poſt Bertachinum, de Gabellis, 7. & 9. p. videbis Ioan. à Medina, de contractibus q. 13. Caſtro, lib. 1. de poteſtate legis pœnalis, cap. 11. Dom. Soto, lib. 3. de iuſt. & iure, qu. 6. art. 7. Couarr. in regula peccatum, 2. part. §. 5. numer. 5. Nauarr. in manual. cap. 17. num. 20. Ioſeph. Angeles, in floribus Theologis, qu. de vectigalium reſtit. dubio. 1. Otalora. de nobilitate, 1. part. cap. 3. num. 8. Menochium, lib. 2. caſu, 397. Parlador. lib. 1. reum quotid. cap. 3. num. 13. Laſarte de decima emp. cap. 18. num. 39.

63 Gerens alterius habitum (quod ſine reprehenſione non fit, l. veſtis, 25. §. muliebria, D. de auro, & arg. leg.) ſi joci, aut voluptatis cauſa faciat arbitrarie punietur, argum. l. mimæ. C. de Epiſco. aud. & fœmina virili veſte vtens excommunicatur, cap. ſiqua mulier. 30. dict. quod & 22. Deuteronomij prohibitum fuit, & apud nos amiſſis veſtibus corporaliter plectitur, vt in pragmaticis, fol. 1. & 2. quod ſi fraudis cauſa quis alienis veſtibus vtatur tanquam falſarius punietur, l. eos, 27. §. fin. D. ad leg. Cornel. de falſ. cum Bartol. Bald. Felin. & aliis tradit Boſius, tit. de falſis, nu. 131. Menoch. de arbit. caſu, 318. nu. 22. Rebuffus, de priuilegiis Scholarium, priuilegio. 94. ſi vero in alicuius opprobrium aut contemptum id faciant iniuriarum actione tenebuntur & pro qualitate criminis punientur, gloſſ. verbo, laruarum, in cap. cum decorem, de vita, & honeſt. cleric. de qua re, præter. ſuprà relatos vide Alexan. ab Alex. & Tiraquel. libro 4. cap. 11. eundem Tiraquel. in leg. 3. connub. ex num. 58. Petr. Gregor. lib. 9. Syntagmat. cap. 19. n. 32. Ioann. Roſinum? lib. 5. antiq. Rom. cap 31. Gregor. in l. 3. verb. *veſtiduras*, tit. 12. part. 5. Didac. Perez, in Rubrica, tit. 18. libr. 8. ordin. Plaza, de delictis, cap. 5. & tit. 12. libro 7. Recopilat. & leg. fin. tit. 15. lib. 8. Recopilat. *Ex quibus grauiter puniendum priuatum qui pro poteſtate, magiſtratuve, quid ſciens dolo malo commiſerit, rectè reſpondit S. C. in l. 3. §. final. D. ad leg. Iul. maieſt. & ſeuere in quendam animaduertendum, qui magiſtratus nomen ſibi falſo aſſumens libidinis cauſa mulieris domum iam clauſam reſerari facit, & dolo malo ingreſſus per vim eam cognoſcere atentauit, decreui, Kal. Iulii 1623. Pintiæ, dum in eius ſenatu aulæ criminalium cauſarum, præſiderem, iuxta eam etiam, quæ in propoſito ſcripſiſſe vidi Andr. Tiraq. de nobilitate quæſt. 13. Baiardum ad Iulium Clarum, §. læſæ maieſtatis numer. 7. & in terminis Franciſcum Marcum, deciſio. 514. numero 3. ad finem.

Graſſatores qui prædæ cauſa in ſtratis, & itineribus 64 furantur, qui & lattrones famoſi dicuntur, & apud nos *ſalteadores* appellantur, pœna furcæ plectuntur, & quando diſtractionis corporis, text. celeb. in leg. capitalium, 28. §. graſſatores, & §. famoſos, D. de pœnis, l. 18. tit. 14. part. 7. quo in caſu appellationi non eſt deferendum, ex ratione, leg. ſiquis filio. 6. §. hi autem omnes, in fin. D. de iniuſt. rupt. lib. 16. titul. 23. part. 3. quod delictum, cum & furtum ſit, ab eis diſputatur, quorum ſuprà numero 42. meminimus, nominatim tamen Bartol. & alii, in dict. §. graſſatores, & dict. §. famoſos, idem Bartol. Bald. & cæteri, in authentica, ſed nouo iure, Codic. de ſeruis fugitiuis, Gregor. in dict. l. 18. gloſſ. 5. & 6. Anton. Gomez, d. cap. 5. numero 10. Abb. & omnes in capit. inter alia, de immunitate Eccleſiarum, Couaruu. libro 2. variar. capit. 9. numero 7. Menoch. dict. caſu. 295. numero 14. & notanter Peguera, lib. deciſionum criminal. capit. 40. Cantera, dict. capit. 8. numero 11.

Litera. H.

Hæreſis crimen cæteris omnibus pernicioſum, 65 quam latè pateat, quantis pœnis, punitum extet, etſi non ſatis nemo eſt qui dubitet: principio punitur pœna perpetuæ infamiæ vſque ad ſecundam generationem, Secundò confiſcatione bonorum omnium, tertiò pœna mortis naturalis, in flammis, ſi pertinax fuerit, qui hoc adimiſit, ſin verò reſipuerit faucibus prius compreſſis poſtea ignibus tradetur, laicus ſit, ſiue clericus, de qua re non ſolum ſparſa loca, & capita extant auctorum, ſed integri libri, & tractatus, extant enim in primis tituli, Codic. de hæreticis, & eodem in Decretalibus, Sexto, & Clementinis, tit. 26. part. 7. tit. 4. libr. 8. ordin. tit. 3. libro. 8. Recolpilat. in his locis ordinarii Interpretes ediderunt tractatus de hæreſi, hæreticis, eorum punitione, & prauitate, Franciſcus Pagna. Paulus Grillandus, Nicolaus Araletanus, Gundiſaluus de Villadiego, Ludouicus Carerius, Arnaldus Albertinus, Iacobus, Simancas, Ioan. à Roias Zanchinus Vgolinus, Conradus Brunus, & Bernadus Comenſis, qui omnes habentur, vndecimo tomo, tractatuum diuerſorum, 2. par. ſcripſit Alphonſus de Caſtro, aduerſus hæreſes, & de juſta hæreti. punitione. Boſius, in praxi, tit. de hæreticis, Iulius Clarus, libro 5. §. hæreſis, Anton. Gomez, in l. 78. Taur. Couar. libr. 2. variarum, capit. 8. Menoch. de arbitr. caſu, 372. cum ſeqq. Ioſeph Maſcar. conſil. 858. cum multis ſequentibus, Bernardus Diaz, in pract. cap. 114. & ſeq. & ibi latiſſimè Salzedo Didac. Cantera, lib. quæſt. crim. vlt. part. capit. 1. & plurimi alii, quos recenſet Didac. Spino. de teſtamentis, gloſſ. 12. Rubricæ,

Homicidium immane quidem ſcelus, & delictum, 66 vetuſtioribus legib. pœna mortis punitur, Geneſeos, capit. 4. & 9. Exodi, capit. 20. & 12. Mathæi, capit. 5. 19. & 26. Marci, capit. 10. & 14. Lucæ, capit. 18. & 22. Ioann. cap. 18. idque & lege vndecima Romuli poſtea fuit cautum, & Numæ Pompilii conſtitutione admiſſum, vt referunt Feſtus libro. 14. Balduin. ad leges Romuli, capit. 11. Carolus Sigonius, libro. 2. de iudiciis, capit. 30. tandem lege. Cornelia, de ſicariis probatum vt Iuſtin. refert. 10. §. item lex Cornel. de ſicariis, Inſt. de publicis iudiciis, leg. prima, & per tot. D. & C. ad leg. Cornel de ſicariis, lege tertia. Cod. de Eſpiſc. aud. lege, 1. & ſeqq. & tit. 8. part. ſeptima lege prima, tit. 17. libro. 4. fori, l. 1. titul. 13. libro. 8. ordin. l. 1. tit. 23. libr 8. Recopilat. extat etiam titul. de homicidio, in Decretalibus, Sexto, & Clementinis, & text. in capit. at ſi

cleri. 4. in capit. clerici. 8. in cap. cum non ab homine, 10. de judiciis, capit. tuæ, 6. de pœnis, capit. miror, capit. ſiquis viduam. 50. diſtin. capit. presbyter. 81. diſtin. in Tridentino, ſeſſ. 14. de reformatione, capit. 7. & ſeſſ. 24. capit. 6. quod in homicidio voluntario, ſine dubio procedit, vt in dictis locis obſeruant ordinarij interpretes latè Boſius, in practica, titul. de homicidio, Clarus, libro 5. §. homicidium, Menoch. de arbitr. caſu, 270. numero 21. & caſu, 275. & caſu, 277. cum ſequentibus, & caſu, 324. numero 11. & caſu, 329. numero 7. & caſu, 344. numero 6. & caſu, 361. & caſu, 470. numer. 21. & caſu, 471 & de recuperanda poſſeſſione, tem. 5. numero 51. Plaza, de delictis, cap. 10. Anton. Gomez, 3. tom. c. 3. Couarr. in Clementina, ſi furioſus 2. par. Cantera, vbi ſup. cap. 6. Maſcardus, conſ. 864. & ſeqq. Bernardus Diaz, in practicis, & ibi Salzedo, capit. 94. & punitione huius delicti, apud varias gentes Alex. ab Alex. lib. 3. dierum genialium, cap. 3. & ibi Tiraq. quod ſi homicidium non voluntarium ſit, ſed neceſſarium, aut caſuale, aliter dicẽdum eſt, vt in l. 13. cum ſeqq. tit. 6. part. 1. l. 1. & 4. dict. titul. 8. p. 7. & per eoſdem DD. paulo ante adductos, quos videbis.

Litera. I.

67 Immunitatis Eccleſiaſticæ violatores, qui confugientes ad Eccleſias extrahunt, qui illa gaudere poterant delinquentes, tanquam rei criminis læſæ maieſtatis puniendi ſunt, l. preſenti. 6. C. de his qui ad Eccleſ. confug. & de iure canonico excommunicantur, c. miror, c. ſiquis contumax, c. quiſquis, 17. qu. 4. conſonat, l. 4. tit. 11. part. 1. l. 7. tit. 5. lib. 1. fori, l. 3. & ſeq. tit. 2. lib. Recopil. Concil. Trident. ſeſſ. 25. cap. 2. nouiſſimè extat Motus Proprius Gregor. XIIII. dat. Rom. Kalend. Iunij, An. 1591. quo omnes antiquæ pœnæ confirmantur, & aliæ inſuper adduntur, ſtatuitur, vt illis etiam in caſibus, in quibus reus delinquens extrahi juſtè poteſt, id non fiat abſque ſuperioris judicis Eccleſiaſtici licentia, etſi remoueatur antiqua Saliceti opinio, id probantis, in dict. leg. præſenti generali conſuetudine iam abolita, vt teſtatur, Iul. Clarus, lib. 5. §. fin. q. 30. num. 20. cum Couar. Gregor. & alij, Paz, in praxi 5 part. 1. tomo c. 3. §. 3. num. 15. & ſeqq.

68 Incendiarij, quorum malitiam peſſimam depopulatricem, & horrendam appellat text. in capit. peſſimam, 23. quæſt. 18. præter damni reſtitutionem, cui ſũt obnoxij pœna mortis puniuntur, leg. capitalium, 28. § incendiarij, D. de pœnis, leg. fin. D. de incend. ruina, & naufrag. leg. data opera. 11. C. de his qui accuſ. non poſſ. quæ jure Regio comprobatur, in l. 9. tit. 10. par. 7. libr. 11. titul. 5. libro 4. fori, l. 6. titul. 12. libr. 8. Recopilat. & dimidia bonorum pars confiſcatur, l. 39. titul. 19. libro 8. ordin. l. 8. titul. 26. libro 8. Recopilat. Iure Canonico excommunicantur, dict. capit. peſſimam, coniuncto capit. ſiquis domum, de iniuriis, capit. tua nos, ſententia excommunicationis, & Eccleſiaſtica immunitate priuantur, capit. inter alia de immunit. Eccleſ. leg. fin. titul. 5. libro 1. fori, l. 4. titul. 11. p. 1. l. 3. tit. 2. libro 1. nouæ Recopilat. de qua re plurima notatu digna, præter ordinarios, in dictis locis, & in l. 1. & ſequent. D. de offic. Præf. vigil. ſcripſerunt Alexand. ab Alex. lib. 6. dierum genialium, cap. 20. Ioan. Roſinus; lib. 7. antiquit. Romanorum c. 34. Petr. Gregor. libro 36. ſyntagmat. cap. 19. Ioſeph. Ludouicus, deciſ. Peruſina 25. Rebuffus, de priuilegiis ſcholarium, priuilegio 103. Caſſaneus, in conſuetudine Burgundiæ, Rubr. 1. num. 50. Grammaticus, deciſ. 3. Afflictis deciſ. 57. Socinus, reg. 178. Menoch. de arbit. caſu, 390. & conſil. 53. volum. 1. Maſcardus, con. 892. Boſius, in praxi, tit. de incendiariis, Clarus, lib. 5. §. fin. q. 77. n. 19. Bernardus, Diaz, in pract. cap. 105. & ibi Salzedo Nauarr. in Manual. capit. 17. num. 100. Cantera, vbi ſuprà cap. 8. ex *Anthonij Pichardi Pract. Inſtitut.* n. 19. * Hæc quando incendium dolo, & nocendi animo factum eſt; quod ſi non ex dolo ſed culpa eueniet, qui cauſam incendio dedit corporaliter non plectitur, ſed quanti incendium factum non eſſe intereſt condemnatur l. qui ædes, 9. l. fin. C. de incendio, ruina, & naufragio, & induces, l. ſi vt certo. 5. §. quod vero ſenectute, D. commodati, niſi caſu, & fortuito contingat, præter alicuius voluntatem, leg. ſiquis fumo 49. §. quod dicitur, D. ad legem Aquil. leg. ſi alius 7. §. eſt & de alia, D. quod vi, aut clam leg. cum duobus, 52. §. damna fatalia, D. pro ſocio, & induces, leg. quæ fortuitis, 6. C. de pignorat. actione, adde Bald. omnino videndum, conſil. 442. libro 3. His eſt proxima quæſtio non infrequens, quid ſiquis, eiuſve ſerui, aut famuli illius mandato ignem immittant, dum tamen rei licitæ operam dant, veluti vel lege vel ſtatuto permittente, vt in ſpecie, leg. qui occidit 30. §. fin. D. ad leg. Falcid. leg. ſi vendita 11. D. de peric. & comm. rei venditæ vide Ioſeph Ludouiſ. dict. deciſ. Peruſina. 25. maximè num. 21. Alexand. conſi. 59. lib. 1. Angelus, de maledicis, verbo, *incendiarium*, gloſſ. cuius rei, n. 9. 11. & 12. Menoch. d. caſu, 390. Farin. in praxi crim. 3. p. q. 110. c. 3. ex numero 116.

Inceſtus crimen quod committitur, quando inter 69 ſe affines, vel conſanguinei coeunt, aut perpetratur fornicarie, & abſque colore, & figura matrimonij, & tunc imponitur adulterij pœna, l. ſi adulterium, cum inceſtu, 38. D. ad l. Iul. de adult. l. 1. 2. & 3. tit. 18. p. 7. & inſuper dimidia bonorum pars confiſcatur, l. 7. tit. vlt. lib. 8. ordin. l. 7. tit. 20. lib. 8. nouæ Recop. vnde in viro erit pœna mortis, muliere flagellorum, & detruſionis in monaſterium, l. penultima, tit. 17. p. 7. Quæ adulterij pœna, cum hodiè immutata ſit, ex l. 80. Taur. & iis, quæ ſup. diximus, n. 4. pœna inceſtus arbitraria erit, quamvis in primo gradu ſemper pœna mortis imponatur, vt ſepius fuiſſe factum teſtatur Clarus, lib. 5. §. inceſtus, Boërius dec. 318. Petr. Greg. lib. 36. ſyntagmat. c. 7. ex n. 7. qui de hoc crimine latè agunt, & Ant. Gomez, in l. 80. Taur. ex nu. 15. Boſius, in praxi, tit. de coitu damnato, ex n. 71. Couarr. in 4. 2. par. cap. 6. §. 8. num. 2. Cantera, vbi ſup. cap. 4. n. 54. Bernardus Diaz, in praxi, & ibidem Salzedo, cap. 84. Menoch. de arbit. caſu, 329. n. 3. Maſcardus, con. 893. Quid ſi † in figura 70 matrimonij inceſtus committatur in gradibus diſpenſare ſolitis, mitior pœna imponenda erit, ex authentico de inceſt. nupt. §. 1. collat. 2. authentica inceſtas nuptias, C. de inceſt. nupt. dict. l. 3. tit. 18. p. 7. maximè ſub conditione (ſi Papa diſpenſauerit) argumento l. auunculo. 5. D. de cond. ſine cauſa, iũcta l. in tempus, 62. D. de hæred. inſtitu. de qua cond. latè Couarru. vbi ſupr. cap. 3. n. 7. Ioan. Gutierrez, lib. 1. canonicarum quæſt. c. 22. Quæ tamen ſententia mihi difficilis hodiè videtur ex Clem. 1. de conſang. & affin. & Trident. ſeſſ. 24. de reform. matrim. c. 5. ibi: *Spe diſpenſationis conſequendæ careat.* Vnde ipſe etiam hoc caſu inceſtum committentes punirem aliquantulum, tamen leuiori pœna.

Infringens alterius domum, Eccleſiam, ſiue carce- 71 rẽ, qua pœna puniri debeat diximus, ſup n. 17. & 36.

Iniuriæ crimen, quod latiſſimè patet committens, quamvis olim leg. 12. tabularum pœna 25. aſſium tantum puniretur, vt conſtat ex eius verbis relatis ab 72 Gellio, lib. 20. noct. Atti. c. 1. Alex. ab Alex. lib. 6. c. 10. Balduin. ad leg. 12. tabularum, capit. 62. Anton. Aug. c. 33. Franc. Hotoman. pag. 218. poſtea arbitrarie puniri cœpit. §. in ſumma, Inſt. de iniuriis, leg. fin. D. eodẽ l. 21. tit. 9. part. 7. l. 3. tit. 9. libro 8. ordin. coniunct. l. 3. tit. 10. lib. 8. Recop. Idemque, & iure canonico admittendum eſt ex ſententia Hoſt. in Rubrica, de iniuriis, n. 3. cogendique ſunt clerici iniuriato veniam poſtulare, quam ſi recuſauerint, degradantur, c. Clericus maledicus, 46. defficiũturque, tam clerici, quam laici qui iniuriæ judicio damnantur infames, l. 1. de

his qui not.infam.docent Abb.Felin.& aliis,in cap. cum te, de re judic. & ſemper arbitrariam pœnam imponendam eſſe pro hoc crimine, ſiue facto, ſiue ſcriptura commiſſum ſit docuit communis ſententia, de qua per Bart.in leg.3.D.de liber.& poſthum.vbi Paul.Alex. & alij, D.de liber. & poſthũ. Ioan.Coraſio,in leg.ſi tã anguſti, num.7.D.de ſeruitut.Iul.Clar.lib. 5 §.iniuria,Iacob.Menoch.de arbit. caſu,263.Thomas Gramaticus,deciſ.37.Boërius,conſil.4.Petr.Gregor.libro 38. ſyntagmat.ca.1. & ſeqq. Boſius,in praxi, itul.de iniuriis,Maſcardus,con.902. & ſequentib.Peguera,lib.deciſ.crimin.cap.13.Hodiè
73 nouiori jure Hiſpano, †qui alicui conuitium dixerit ex illis nominatis, in lege 2.titulo 10.libro 8.nouæ Recopil.videlicet Gafo,Sometico,Cornudo,traydor, herege,tornadizo,ò à muguer que tenga marido,puta,vel quid ſimile,vt aleuoſo,& hechizero,bruxo,judio,& vltra pœnã arbitrariam,& pecuniariã ibi ſtatutam, tenebitur,palinodiam decantare,vulgo *deſdezirſe*,niſi nobilis fuerit, aut clericus, ex eadem lege, & communi ſententia,Gregor.vbi ſuprà in l.8.tit.7. part.7.Didaco Perez, ſub titul.9.libro 8.ordin.Ioan. Arze de Otalora,de nobilitate 5.part.cap.vlt.num.6. Auiles in capp.Præt.in procem.num.20.Couar.lib.1. var.capit.11.Petr.Plaza,libro 1.de delictis,cit. 1.per tot.Parlard.lib.1.rerum quotidian. cap.17.Padilla,in leg.verbum, volo,numero 5. Codic.de fideicommiſ. Petr.de Salazar,de vſu,& conſuetudine,cap.1.nu.85. & ſeqq.Salzedo,ad Bernardum Diaz, capit.99. qui juxta dict. leg. 2. & iniuriarum crimen videndi ſunt.

Iudex corruptus pecunia, olim arbitrarie punie-
74 batur,l.lex Iulia 7.§.hodiè D.ad leg.Iul.repetund.poſtea quadruplo,l.1.C.eodem authenticorum jure accipiens pecuniam in triplum, promiſſionem in duplum, authentica,ſed nouo jure, Cod.de pœna judic. qui male judicauit,notat Iul.Paul.libro 5.ſentent.tit. 28.& ibi Cuiacius,idem Cuiac.libro 6.obſeruat.cap. 18. Carol.Sigonius, libro 2. de antiquo jure Prouinciarum,cap.5.& cap.11.&lib.2.de judiciis, capite 27. in princ.& fine,Iacob.Rebardus,libro 3.variarum,capite 15.Menoch.libro 2.de arbit.caſu,342.Quod noſtris etiam legibus ſemper fuit punitum,lege 6.titulo 4.parte 3.lege 8.titulo 1.parte7.lege 2.titulo 15.libro 2.ord.& in duplum dãnabatur antea,hodie in ſeptuplum,cum officii priuatione,pragmatica,57.lege 6.lege 56.titulo 5.lib.2.lege 1.titulo 9.libro3,lege 21. titulo 1.lege 6.titulo 21.libro 9.in nouo Recopil.notat Montaluus, in leg 2.gloſſa final. titulo 7.primo fori Gregor.in dicta lege .6 parte verbo ,*no reciban don.* Auiles, in capite primo, prætorum, verbo, dadiuas, Auendañus ibidem, capit. 2. ex n.4. Didacus Perez, in lege fin.titulo 14.libro ordin.Couar.in regula,peccatum 2.part.§.3.numero primo,Nauar.in Mant.cap. 17.num.32.Ioan.Oroſcius,& Petr. & vellez de Gueuara, in lege plebiſcito 18.D. de off. Præſid. adeo vt neque eſculentum, neque poculentum in magna paruaué quantitate poſſit recipere,vt per eoſdem Dd.& aliquid diximus ſuprà numero 25.

Litera L.

75 Læſæ maieſtatis crimen, quod committitur,cum quid poſtilli animo aduerſus Principem, vel Rempublicam perpetratur ,& pluribus modis de quibus ,& leges ,& auctores ſtatim citandi, punitur pœna mortis naturalis,perpetuæ infamiæ,in filios etiam,& poſteros deſcendit, &confiſcatione omniũ bonorum dote excepta ,& dimidia parte quæſitorum conſtante matrimonio,quæ mulieri reſeruantur,qua de re latiſſimé, I.C.& Cæſares,in lege prima & ſeqq.D.& C. ad leg.Iul. Maieſt.& in §. primo inſt. de public.judiciis,maximà autẽ,in leg.quiſquis,Codice illo titulo de jure canonico laicus excommunicatur ,& in monaſterium detruditur,clericus degradatur, verbalium tantum ex communi ſententia, quæ pœnæ à jure ciuili impoſitæ Regiis legibus confirmantur, lege prima,& ſeqq.titul. 2. parte 7. lege prima & ſeqq.titulo 7. lib.8.ordinam. lege prima & ſeqq.titul.18.libro 8. Recopilat.lege decima, titulo 9.lib.5.eiuſdem Recopilat.leg.6.titulo 13.part.2.& proditoris ædes,diruũtur euertũturque,& aratro in eas inducto, ſale deinde aſperguntur,dict leg. 6.titulo 13.lege fin.titulo 19.lege 6. titulo 27. parte 2. eius filii maſculi, præter infamiæ notam, hæreditatis etiam extraneæ incapaces fiunt,fœminę non ſic,quia quartam partem bonorum maternorum habere poſſunt, jure antiquo hodiè vti ego exiſtimo integram hæreditatem ſcripſerunt de crimine læſæ majeſtatis integros tractatus Martinus Laudenſis, Hieronymus Gigas, & incertus alius auctor,qui omnes habẽtur 11.tom.diuerſorum Doctorum tractatuũ prima parte latiſſimè præter ordinarios in dictis locis,Paul.Manutius,de legibus Romanis,fol.24.Palma,tract.de fiſco,in rubr.de crimine læſæ majeſtatis,Antonius Contius ad leg.Iuliam maieſtatis Anton. auguſtinus, Franciſcus Hotoman. Prateius,de legibus,verbo,Iulia maieſtatis, Marcerius.libro 2.opinionum, capit.14. Matthæus de Afflictis,in c.1.verſic. & bona committentium,ex num.53. quæ ſint regalia in vſibus feudorum,vbi tradit quadraginta quinque modos, in quibus hoc crimen committitur,Capicius,deciſ.230. Octauianus,deciſ.80.Crauetta,conſil.6.& conſil.319.Boſius titul.de crimine læſæ maieſtatis,Iulius Clar.lib.5.§.læſæ majeſtatis Angel. de maleficiis,verſ.*Et hay traydito la tua patria*,Menoch. de arbitr.caſu,319.num.29.& de recuper. poſſeſſione reme.1.n.334. & rem.5.n.52.Maſcardus,conſ.462. Folerius,in practica verſic. item quod commiſit crimen læſæ maieſtatis, per tot.Petr.Gregor.lib 33.ſintagmat.cap.3.&lib.35.cap.1.Gregor.Lopez,& Didac. Perez.in dictis legibus Regiis,Anton.Gomez 3.tom. cap.2.n.6. Couar.lib.2 variarum cap.8.& cap.9.n.4. Bernadus,Diaz,& ibi Salzedo,in praxi,c.118.& 119. Cantera vbi ſuprà c.2.per tot.Ioan-Parlad. lib.1. rerum quotid.capit.21.Simancas,de Catholicis inſt.titul.9.& Ioann. Matienzo,in dict.l.10.titul.9.libro 5. Recop.

Lamiæ qua pœna puniri debeant vide inf. verbo. 76
Sortilegium, vbi de his, &ſtrigibus, & alii ſuperſtitioſis delictis argemus.

Latrones qualiter plectantur diximus ſuprà verbo, furtum,& verbo, graſſatores ſub numero 42. & 45.

Lenocinii crimen,quod non tantum à marito,ſed 77
& ab aliis cõmitti ſolet, grauiter omni jure punitur. Primo enim ſi maritus hoc perpetret delictum, vt quia ab adultero aliquid accepit,vel vxorem in adulterio deprehẽſam detinuerit,aut eius adulterium tacendo diſſimulet, cum publicum ſit inter vicina,Iure ciuili ab accuſatione adulterii repellitur, infamis efficitur, & tandem nouiori jure pœna mortis pléctebatur, lege cum mulier 47.D.ſoluto matrimon. l.2.D.ad leg.Iul.de adulter.1.l.athletas,§.qui lenocinium, D. de his qui not. infam.leg.palam.§.fin.D.de ritu nupt. authent. de lenonibus, §. præconizamus, collat.3.quę pœnæ antiquo jure Partitarum comprobantur,in l.4.titul.6.in leg.7.titulo 17.in.l.2.titul.22. parte 7.quamvis de generali conſuetudine, jam non imponatur pœna mortis, ſed publicæ ignominiæ, cum flagellis, &triremibus perpetuis, ſi bis, id delictum commiſerit maritus, de qua lenocinii ſpecie, & eius pœna agunt Doctores, in l.2.D.ad leg. Iul. de adult.& in l.2.& in lege ſine metu.17.C.eodem,& in aliis locis ſuprà relatis Guillielmus Benedictus,in capit. Raynutius, verbo cuidam Petro, numero 62. Iulius Clarus, libro 5.§,fin.queſtion.68.numero 23. Folerius,

Folerius,in practica.1.p.2.ſpecies, verſic. item quod fuit leno,Petr.Gregor.libro 36.ſyntagmat.capit.11. Maſcardus,con.322.numero 5. Palacios Rubios, in repet.cap.per veſtras,3. notab.§.21.numero 23.Gregor.in dictis legibus p. Didac. Perez, leg. fin. verbo, *rufianes*, titul.24.libro 8.ordin.Anton. Gomez, in leg.80.Taur.num. 73. Ludouicus Peguera, capit. 15.per tot.Couarruu.in 4.2.p.cap.7.§. 2. numero 4. Auiles,in cap.Prætorum,cap.47.verbo,manceba,numero 3.Auendanus,de exequend.mandatis,1. par.c. 22.numer.7.& 2.part.cap.6.num.1.Petr.de Salazar, de vſu,& conſuet.capit.1.numero 91.Cantera, vbi
78 ſuprà c.4.ex numero 59. Quod ſi non à marito†ſed ab alio homine,vel muliere lenocinium committatur,qui intercedunt cũ fœminis,vt aliis viris ſe proſtituant, quos internuncios, ſiue alcahuetes appellamus,leg.palam.§.lenocinium,D. de ritu nupt. leg. mariti 29.§.plectitur,D.ad leg.Iul.de adulter.leg.tit. 22.part.7. qui ſiue pretio, ſiue gratis id faciant jure ciuili iiſdem pœnis ſubiiciuntur;quas maritos notari ſuprà diximus,idẽ jure Regio l.4.titul.6.l.2.tit.22. part.7.titul.10.lib.4.fori,ſi mulier nupta fuerit, virgo,aut vidua honeſte,viuens,quamuis vſu hæ pœnæ non recipiantur,vt notat Didac.Perez,vbi ſupra Salazar jam relatus cap.2.num.24.& ſeq.ſed cum infami mitra,vulgo, *corcza*,flagellantur indiciſque inſuper arbitrio puniuntur. Nec hi tantummodo,ſed & qui eorum opera viuit,l.7.tit.10.libr. 4.for,,l.5.tit.9. part.7.& hi etiam qui lucri cauſa proſtituras habent fœminas,ſiue in caupona,ſiue ſtabulo,ſiue in publico lupanari eiſdem puniendi ſunt pœnis,vt in dict. legib.1.& 4.tit.2.part.7.quod ſi earum ſunt domini, aut patres,dominicu,ſiue patria poteſtate priuantur, leg.ſi lenones,13.C.de Epiſc.aud. quamvis nouiori iure aliud ſit ſiquidẽ pro prima vice publica ignominia plectuntur per &per decẽ annos ad triremes dãnatur,pro ſecunda flagellãtur,& perpetuis triremibus puniuntur,l.fin.tit.4.lib.8.ordin.coniũcta,l.45.&,10. tit.11.lib.8.Recop.mulieres verò quæ huiuſmodi lenones habent publicè flagellandæ ſunt,veſtib.quib. induũtur amiſſis,dict.l.4.titul.11.libro 8.Recopilar.

Ludentes vltra à lege permiſſum,vel taxillis, aut
79 aliis inſtrumentis prohibitis, qualiter ſint puniendi diximus ſuprà numero 7.verbo. Aleatores.

Litera. M.

80 Maledicus in Deum,Sanctos, Principem,ſiue eius conſiliarios quomodo debeat puniri,vide ſuprà numero 14.verbo,blaſphemiæ,vbi eos retulimus,qui de huius peccati pœnis agunt.

81 Mathematici, qui inique, & ſuperſtitioſè artem ſuam exercent, an ſint aliqua pœna puniendi, vide inf.verbo ſortilegum.

82 Matricida,id eſt,qui matrem ſuam occidit,qua ſit pœna puniendus,vide inf.verbo,parricidium.

Mendicantes validi. qui cum poſſint ſibi victum propriis laboribus, & induſtria quærere, oſtiatim mendicare,& otio frui volunt, & ex alieno viuere, mortaliter peccant,& in rem publicã,veroſque pauperes non parùm, quare punitos eos, & omni jure apud omnes nationes conſtat,l.1.C.de mendicantib. validis,lib.11.authentico de quæſtorib.§.ſi vero vitæ occaſionem,junctis,quæ in propoſito præter ordinarios diligenter,& doctè rem è media antiquitate repetentes adducũt Petr.Gregor.lib 39.ſyntagmat.cap. 6.num.12.& 13.cum ſeqq.Tyber.Decianus,1.tom.de delictis,lib.4.c.13.Iulius Clarus,lib.5.§.fin.qu.8. Iacobus Menochius,lib.2.de arbitr.centur.6.caſu,532. per tot. Ludouic.Peguera,lib.ſingulari,deciſ.criminal.c.4.per tot.eis nec eleemoſynam dari poſſe, nec oportere probat text.iuncta gloſſ.in cap.1.diſt.82.l.4. verbo,*tirar*,tit.5.part.1.l.4.tit. 20.p.2. nouiſſime que graues indictas pœnas conſtat,ex l.1.tit.11.lib.8.nouæ Recop.vbi multa in propoſito Alphonſ.de Azeu. maximè,ex num.3.quem præter alios videbis,quibus addes,& inualidos eſſe quoque mendicantes puniẽdos,qui ſe ipſos,hac de cauſa,vt mendicent debilitarunt, ſeueriuſque qui ſuos filios eò debilitant,quod non paucos noſtro hoc, antiquiore, etiam ſæculo feciſſe accepimus,aduertitque Franc.Ripa,tractat.de peſte,titul.de remediis præſeruatiuis contra peſtem, numero 174.Menoch.& Ludouicus Peguera,iam citati.

Monialem carnaliter cognoſcens,grauiſſimis ſub- 83
iiciendus eſt pœnis, de quibus diximus ſuprà n. 22. verba,coitus,verſic.ſeptimo prohibetur.

Monetam falſam cudens, aut iuxta eam aliquid 84
committens, vltimo ſupplicio afficiendus eſt, diximus ſuprà numero 38.verbo,falſi crimen.

Monomachiam exercentes puniendi ſunt illis,de 85
quibus ſuprà n.31.diximus, verbo. Duellorum vſus.

Monopolium exercentes,qui in generalem prohi- 86
bitionem legis Iuliæ,de annona,committũt illis pœnis puniri poterunt,quarum ſupr.meminimus, n.10. verbo annonam,& confiſcat. omnium bonorum & exilio perpetuo à ciuitate,l.1.C.de monopoliis,& in l.2.tit.7.p.5. vbi ordinarij interpretes, Innocentius, in c.cum omnes,& in cap.cum acceſſiſſent,de conſtitut.in cap.ſignificaſti,de appella.Felinus,in cap.accedentes,de præſcription.Lucas de Penna,in leg.fin. C.de legatio.lib.10.Rebuffus,ad conſtitut.Regni,tractu de magiſtris artificiorum,art.4.gloſſ.2.Soto,libro 6.de iuſtitia,& jure,q.2.art.vltimo,Auendañ.de exequend.mandat.1.par.19. num. 31. Ioan. Matienzo,ad l.1.gloſſ.9.numero 13.titul.14.libro 5.Recopil. vbi Azeuedo,numero 14.Boſius,titul.de vnionibus, & colligationibus,numero 4.

Litera. N.

Nomen ſuum mutans in alterius fraudem,crimẽ 87
falſi committit, & punitur pœnis de quibus ſuprà numero 38.ver.falſi, & in l.1.Codic.de mut.nomin. l.2.titul.7.part.7.quæ nunquam erit lethalis,vno caſu excepto,de quo in l.39.titul.9.libro 6.ordin. l.14. titul.18.libro 6.nouæ Recopil.extat etiam,l.10.tit.2. part.4.& plura aliis relatis tradit Iacob.Menochius, de arbitrariis,caſu 318.per totum.

Notarius fabricans,ſiue conficiens aliquod inſtru- 88
mentum falſum, aut juxta inſtrumenta aliquam falſitatem committens,punitur,vt diximus, dicto numero 38.verbo falſi crimen.

Litera. O.

Occidens alium,ſiue palam,ſiue proditorie, ſiue 89
gladio,ſiue veneno,qua puniendus ſit pœna,vide per eos Doctores,quos ſuprà retulimus,numero 47.verbo,Homicidium.

Occidens ſe ipſum quamvis poſt mortem, apud 90
aliquas gentes in cadauere non puniretur,ex his quæ cum aliis recenſent Iacob. Menoch. de arbitrar.caſu 284.idéque ſi tædio vitæ id feciſſet jure Romano,& Partitarum obſeruaretur,l.1.& ſeqq.D.& Codic. de bonis eorum,qui ante ſentent.mortẽ ſibi conſciuer, l.24.tit,1.l.2.titul.27.part.7.Hodiè verò omnia eius bona fiſco applicantur, ſi hæredes deſcendentes non habeat,l.9.titul.13.l.19.titul.fin.libro 8.ordinam. l.8. titul.23.libro 8.Recopil.& eius corpori Eccleſiaſtica ſepultura denegatur,c. placuit, 23. quæſtio.5.cap.ex part.11.de ſepulturis aliud erit ſi metu pœnæ,id perpetrauit delictum, vt latè per ordinarios, in dictis locis,& in l.2.C. qui teſtam.fac.poſſ.Felinus in cap. contingit,de ſentent.excomm.Menochius vbi ſuprà Anton.Gomez,3.tom.c.3.numero 13.& 14.Plaza,de delictis,capit.23.Didac. Couarruu.libro 2.var.cap. 1.

numero 11.Cantera,vbi ſuprà cap.6.numero 53.
91 Occultans latrones, aut aliis criminibus reos, iiſ-
dem illis pœnis ſubiiciendus eſt quibus rei principa-
les ſunt puniendi,l.1.D. de receptatoribus, lege pri-
ma &2. Codice de iis qui latron. occultau. de quo
ſuprà latè, verbo Receptatores.

Litera P.

Parricidium immane quidem, atque infandum
92 facinus, & ſcelus, quod ab his committitur,qui pa-
trem,matrem, fratrem, aut ſororem occidunt, aut
alios,quorum meminit,I.C.in l.1. D. ad leg. Pomp.
de parricid.& Imper. in l.1. Codic. de his quæ par.
vel liber. occid. maximis ſemper fuit punitum pœ-
nis licet diuerſis apud varias gentes,vt commemorat
Alexand.ab Alexand.libro 3.genial.dierum, capit.3.
Balduinus ad leges Romuli,capit.11. Sigonius,libro
2.de iudiciis,capit.31.Briſonius,libro 2.de formulis,
pag.155.in prin.Ioan.Corraſius,in l.2.§.deinde cum
ætatium,numero 16.D.de origin.juris. Hodiè autem
huius delicti pœna eſt quæ à Iuſtiniano refertur,in
§.alia deinde lex,Inſt.de public.judiciis,ex leg.pœna
9.D.ad leg.Pompeiá,& in dict.leg.vn.& in l. 6. tit.9.
C.Theod.comprobata,l.12.tit.8.p.7. exornant præ-
ter ſuprà citatos.Idem Ioann.Coraſ.in dict.l.2.§.de-
inde Cornelius,D. de orig.iuris,num. 10.& in leg.
Diuus,numero 5.D.de off.Præſid.& ibidem Petr.Ve-
lez de Gueuara,num,12.Anton.gomez,3.tom.cap.3.
ex numero 3. Plaza,de delictis, capit.22.Cantera,in
dict.capit.6.numero 24.Couarr.in Clem.ſi furioſus,
2.part.in initio, numero 10.& 12.Bernard.Diaz, in
praxi,capit.96.& ibi Salzedo,Iulius Clarus, libro 5.
§. Parricidium,Petr. Gergorius, libro 26.ſyntagmat,
cap.24.Menoch.de arbitr.caſu 356.ante quos Plato,
libro 9. de legibus & Iulius Paul. libro 5. ſentent.
titul. 24. & ibi Iacob. Cuiacius. * Quibus omnino
addes, quæ diſerte & doctè poſt hæc ſcripſit erudi-
tus Dominus Ioannes de Solorzano integro libello,
de parricidiis, vbi ad ſaturitatem,quæ huc pertinent
videre poteris
Partum exponentis pœna quæ ſit, diximus ſuprà
93 numero 39.verbo,exponens infantem.
Partus ſuppoſiti crimen ſpeciem falſi eſſe dixi-
94 mus ſuprà num.38. verbo,falſi crimen,eius pœnam
videbis per eos Doctores quos ibi retulimus.
Peculatus crimé furti ſpecies eſt,cómittitur enim,
95 cum quis publicam, vel ſacram pecuniam furatur,
quod ſi is antea ſuo periculo, aut cura eam habebat,
capitaliter lege Iulia peculatus punitur : ſin minus
deportatione,l.1.& per tot.D.ad l.Iul.pecul.l.1.C.de
crimin. peculat.l.1.tit.17.part.2.l.18.titul.14.p.7. de
quo aliqua Robertus,libro 2.receptæ lectio.capit.2.
Alciat.libro 1.diſput.cap.3.Duarenus,libro 2.diſput.
capit.26.Rebardus,lbro 2.variarum,cap.19.Anton.
Anguſtinus,libro 1.emendat.c.3. Menochius de ar-
bit.caſu 389.in princ.& hodiè etiam ſi ſua cura pecu.
niam hanc non habuerit,qui eam furatus eſt,grauius
punietur,quia ſacrilegium cómittit, vt dicemus in-
fra verbo,ſacrilegium,& notant Doctores ſup.citati
num.24.verbo,furtum.
Periurij crimen grauiſſimũ quidem, & deteſtabi-
96 le eſt, vt conſtat Leuitici,c.19.Malachiæ cap.3. Za-
chariæ,cap.5.Matthæi item,cap.5.Platone,libr.11.de
legibus,Cicerone,lib.2.de legibus,Ariſtotele,in rhe-
torica ad Alexand.punitur pœna mortis æternæ,vt
cum D.Auguſt.& S.Thoma reſoluit Soto,libro 8d e
juſt.& jure,q. 2. art.2.& 3.Caſtro,lib.8.aderſus hæ-
reſes verbo,periurium,ſed vt omiſſis variis Doctorũ
opinionibus diſtinguétes inter periuriorum pœnas,
rem dilucide intelligas ſic definiens.periuriũ,†ſi pro-
97 miſſorium eſt,punitur pœna infamiæ,gloſſ.in leg.Lu-
cius,21.verbo debeant, D.de his qui notát.infam.gl.
in cap.quicunque,verbo reciperetur 6.q.1.text.in 1.
infames,6.q.1.cap.ſiquis conuictus 22.q.5.l. 26. tit.
11.par.3.l.2.tit.5.p.7.deinde ei nunquam fides adhi-
betur,neque eius teſtimonio creditur,cap. ſicut 9. c.
teſtimonium 54.de teſtibus,cap.paruuli 16.q.5.d.l.26.
p. & quamvis olim non puniretur alia pœna hodiè
amiſſione omnium bonorum periuriũ promiſſorium
vindicatur,l.1.tit.6.libro 8.antiq.ordi.l.1.tit.17.lib.8.
Rocop.latè Couarr.in cap.quamvis pactum 1.p.§.7.
Bolognetus,& Cagnolus,n.181.& ibi Padilla,n.17.
in leg.ſiquis maior,Codic.de tráſactionibus,Clarus,
libro 5.§.periurium n.3. Cauallinus,libro 2.millelo-
quiorum,cap.590.Didac.Perez,in l.1.verbo,poſitio-
nes,tit.4.lib.3.ord.col.918.poſt alios,in l.2.C.de reb.
cred.iu.iu.Ripa in cap.2.n.9.de reſcript.Caſſaneus,
in conſuetudinibus Burgundiæ,Rub.10.§.12.n. 22.
Gregor.Lopez per text.ibi in lege 27. verbo,*caſa de
ſaguiſada,* titulo 11.parte 3. Auendañ.de exequend.
mandatis,2.part.cap. 27. n. 8.† Quod ſi periurium 98
ſit aſſertorium arbitrarie punietur,ex communi in-
terpretatione,leg.fi.D.de crimine ſtellionat.cui con-
iunges non male leg.2.titulo 15.lib.5.nouæ Recop.
reſoluit Alex.in lege 3.§.dato,& in lege ſi duo,§.fi.D.
de jur.jur.Doctores paulo ante citati,& Afflictis ad
conſtitut.Neapolit.libro 3.rubrica 55.num.11. Ro-
bert.libro 2.diſput.c.37.ſentent.cap.20. col.2. Con-
tius, ad leg.2. Codice ad legem Iuliam maieſt. Dua-
renus,libro 1.diſput.capite 37.cum multis Menoch.
de arbit.caſu 319.per totum,quod quidem periuriũ,
cum abſque falſo non cómittatur,pœna falſi punie-
tur.Hodiè†quinta pars dentium ſolet asini teſti fal 99
ſum aſſerenti,lege fin.titulo 16.p.3. coniuncta lege
3.titulo 12.libro 4.fori,&nouiſſimè loco huius pœnæ
ad triremes damnatur,l.7.tit.17.lib.8.Recop.aliquan-
do patitur pœnam talionis,l.83.Taur lege 4.tit.17.&
diximus ſup.num.38.verbo,falſi.Add.etiam quod etſi
ex communi alia ſent. quam reſoluunt Couar.&alii
ſup.citati.Boſius,in praxi,titulo de periuriis,numero
1.& 2.Boerius, deciſ.305.& dicta lege 26.titulo 11.
parte 3.ſiquis quádo poſitionib.reſp.peierauerit,nul-
lam pateretur pœnam,hodiè vltra alias periuris im- 100
poſitas,quas incidit†punitur amiſſ.cauſæ,& ſexcen-
tis marapetinis,leg.2.titulo 7.lib.4.Recop.coniũcta
lege ſecunda titulo 17.lib.8.einſd.Recop.notat Did.
Perez,vbi ſup.col.919.Auend.d.c.27.n.17.& videbis
Bernard.Diaz,& ibi Salzedo,in praxi,c.92.Did.Cã-
tera,in quæſt.criminalib.c.de plena probat.3.n.31.
Piratæ qq.ſubiiciendi ſint pœnis,repete ex his quę 101
ſuprà tradidimus,verbo graſſores,ſub numer.42. &
verbo,furtum numero 42.
Plagiarij ſunt, qui hominem liberum libertum, 102
ſeruumve alienum,dolo malo vendiderint,emerint,
celauerint,donauerint,aut quocunque modo aliena-
uerint,l.1.& per totũ ff.ad l.Flauiam, de plagiariis,
qui ſi nobiles fuerint in metallũ damnantur,ſi igno-
biles vltimo ſupplicio ſubiiciuntur l.fin.C.eodẽ,l.1.
& 2.tit.14.l.1.tit.15.lib.4.fori,l.1. & 2.tit.3.lib.7.*del
tnero iuzgo*,l.12.tit.14.p.7.l.80.in legibus ſtyli de quo
crimine agunt Menoch.de recup.poſſ.rem.9. n. 382.
Conan.libro 1.c.9.num.10.Corraſ.in leg.congruit,
nu.9.de offic.Præſid.Iul.Clar.lib.5.§. fin. q.68.n.38.
Boſ.in praxi,titul.de plagiariis per tot.& tit.de fur-
tis,n.42.Cantera,iam citatus,cap.8.num.13.
Populatores,ſiue depopulatores agrorum puniun- 103
tur illis pœnis,quas incẽdiarios incidere ſuprà dixi-
mus,num.49.verbo incendiarij.
Prænaricatores,quamvis illi propriè appellentur, 104
qui cauſã aduerſariis ſuis donant,& ex parte aucto-
ris,in partem rei concedunt,leg.prænaricatores,212.
D.de verb.ſign.l.1.D.de prænaricatoribus,placuit ta-
men, & prænaricatorem, etiam dici aduocatum,&
procuratorem,qui clientuli ſui,quem defendendum
ſuſcepit.ſecreta detegit,& parti aduerſæ pandit:horũ
pœna

pœna infamia eſt,& extraordinaria, iure communi ex
dict. legibus, & leg. athletas.§.fin. D. de his, qui
not. infam. hodiè autem augetur:quoniam præter in-
famiam, incidit in pœnam mortis naturalis, l, fin. tit.
6. part.3. tanquam aleuoſus (vt ſic loqui liceat)cuius
legis maximum eſſe rigorem notat ibidem Gregor.&
temperandum eſſe, ex l.9.& 13.eiuſdem tit. & l.2.tit.
7.par.7.l.13.& l.17. tit.16.l.2.nouæ Recop.de quo late
Menoch.de arb.caſu.323.Ægidius Boſius,tit.de præua-
ricatorib.Iul. Clarus,lib.1.§. fin.qu.72 nu.3.ordinarii,
in dictis locis,& in l.1.C.de aduoc.diuerſ.iudicum.
105 Proditores qualiter ſint puniendi, ſi per inſidias ali-
quem occiderint, vide per eos Doctores, quos ſuprà
retulimus, verbo, homicidium, num.47. & vide inf.
dicenda,verbo,venefici.

Litera. R

106 Radens ſcripturam, aut monetam punitur pœna
falſi,vt diximus ſuprà numero.3.verbo,abraſio.& nu-
mero.38.verbo,falſi crimen.
107 Rapina furti ſpecies eſt,ideo de eius pœnis dict. vt
ſuprà numero.42. verbo,furtum,& numero 36.verbo
expilator,in fine.
108 Raptus crimen grauiſſimum eſt, pœna mortis
ſemper punitum, & amiſſione bonorum omnium,
quæ raptæ mulieri iur. ciuili applicantur,ſimiliter, &
iure Regio, niſi cum raptore contrahat, quod tamen
iure canonico non erit admittendum,cui in hoc ſtan-
dum eſt,ſi in eremo committatur hoc delictum vel ad
eum raptor,cũ rapta confugiat : apud nos eſt caſus(*de
la hermandad*)& punitur pœna ſagittæ: de eius pœnis
agit text.in leg.raptores,in leg. ſiquis, non dicam ra-
pere,C.de Epiſcop.& clericis,in l.vnica, Cod. de ra-
ptu virginum,in §.item lex Iulia, de vi,inſt. de publ.
iudiciis,in cap.raptores,& per tot.36.quæſt. 2. in tit.
de raptoribus,in Trid.ſeſſ.24.de reform.cap.6.in l.12.
& 13.tit.10.l.4.fori in l.fin.tit.11.par.1.in l.3.tit.20.in
l.2.tit.31.par.7.in l.2.tit.13.libr.1.Recop.latè ordina-
rii, in d.locis,maxime repetentes,in d.l.vn. & ii acto-
res quos ſup.citauimus,verbo,coitus,per tot. maxime
Clarus, lib.5. §.raptus. Boſius, tit. de rapto mulieris,
Menochius,de arbitrariis,caſu 360.num.30.Tau.num.
39.plurimos retulit Maſcardus, conſil.1254. Ant.Go-
mez in l.80. Taur.n.36.Salzedo, ad Bernardum Diaz,
cap.76.Conarr.libr.2.variar.cap.20.num.8. & in 4.2.
par.§.9.n.1.& ſeqq.ſub cap.3.& late Pegueta, in qu.
criminalibus cap.42.& 43.
109 Receptatores, quorum peſſima malitia eſt : quia
ſine eis latere nemo dici poſſet,puniendi ſunt eiſdem
pœnis,quibus rei principales,& aliquando leuius, vt
probatur, in l.1.D.de receptatoribus,in leg.Metrodo-
rum.40.D.de pœnis,in l.1.C.iis,qui lat. occultau.l.18.
tit.14.l.14.tit.29.parte 7.leg.1.& 2.tit.16.lib.8.ord.l.1.
& 2.tit.19.libro.5.Recop.l.4.& 5.tit.12.l. & 4.tit.16.
leg.4.tit.18.libro.8.nouæ Rec.ord.in d.locis, maxime
Greg.in d.l.18.verſic. *ò los encubriren*,Beſius,tit.de ra-
pinis,num.15.cum aliis ibi,& tit.de falſa moneta,n.7
& tit.banniti,quid amittant,num.21.Iul.Clarus,lib.5.
§.fin.qu.90.num.10.Menoch. de arbitrar.li.1.q.86.n.
23.& lib.2.caſu.344.per tot.& caſu 394.num.65.Ma-
ſcardus conc.1259.Peguera,c. 25. per tot.& c.29.nu.
8.& c.36.num.7.& 9. Ant.Gomez,3.tom.ca.3.nu.50.

Littera S.

110 Sacrilegium eſt rei ſacræ violatio grauiſſimum qui-
dem crimen, quod committitur circa perſonas, res,
vel loca ſacra, & punitur pœna arbitraria, quæ non
ſemel ad mortem naturalem extenditur,de quod extat
integer tit.18.p.1.l.7.tit.5.lib.1.fori,latiſſimè iura ciui-
lia.& canonica, de hoc delicto agentia proſequuntur
Boſ.tit.de ſacril.Clar.§.ſacrilegium, Menoch. de arb.
caſ.384.Peguer.c.24.per tot.Bern. Diaz, & ibi Salze-
do,in praxi, cap.87. Cant.cap.8.nu.16.quos videbis.
Saccularii qui vetitas artes exercentes in ſacculos 111
partes ſubducunt, partem ſubtrahunt extra ordinem,
plus tamen, quam fures puniendi ſunt,leg.ſaccularii,
7.D. de extraord.crimin. cui adde Pet. Crinitum, lib.
17.de honeſta diſcipl.c.8. & Cæl.Rodigin. lib.3.lect.
antiq.cap.35.hi ſunt fraudulenti impoſtores,qui frau-
dibus ſuis alios decipiunt, explicat eleganter Cuiac.
lib.10.obſer.cap.27.
Sepulchrorum violatores arbitrio judicis puniun- 112
tur, quod ad mortem vſque aliquando poterit exten-
di,leg.1.& per tot.D.& C.de ſepul.viol.l.14.tit.13.p.1.
leg.12.tit.9.p.7.Iul.Clar.lib.5.§.fin.qu.68.n.45. Cant.
vbi ſup.cap.8.num.39.laté, & erudité Menoch.de arb.
caſ.387.Boer.deciſ.316.num.13.
Simoniæ crimen, quam ſit deteſtabile, nemo eſt, 113
qui ignoret,neque eas pœnas,quas,qui hoc commit-
tunt delictum,incidunt, obuiæ.n.omnib. ſunt perto-
tam, 1.q. tit.de ſimon.& tit.17.p.1.vbi latiſſim é ordi-
narii interpretes, integ. tract. ſcipſit Guill. Rodoan.
de pœn.antem agit max. 4.p.11. plurima Menoc. de
arb.caſ.401.ex num.20.Iul.Clar.l.5.§.Simonia, Bern.
Diaz.& ibi laté Salzedo,in prax.cap.96.Cant.in dict.
cap.8.num 34.Maſc.con.1305. cum duab.ſeq. Couar.
lib.1.var.cap.20.num.3.& in reg. peccatum, 2.p.§.8.
num.7.qui alios plures retulerunt.
Sodomiæ atrociſſimum eſſe, & infandum delictum, 114
deprehenditur ſatis, ex l.cum vir, 31.l.Iul.de adul.
quod quamvis proprié tunc committatur, cum quis,
cum alio maſculo nefandam libidinem exercet, om-
nis tamen coitus contra naturam ſub eo continetur,
vt cum animali bruto, aut mulierum inter ſe, vt ad-
uertunt infr.citandi.Pro quo omni iure pœna mortis
ſemper fuit impoſita,quæ hodie, apud nos inexpiabi-
liter obſeruatur, poſtea flammis cadauere tradito, &
bonis omnibus confiſcatis,dict. leg.cum vir,text.in.§.
item lex Iulia, de adulter.Inſtit.de publ.judiciis, auth.
vt non luxurientur homines contra naturam, collat.
6.l.2.tit.21.par.7.l.2.tit.9.lib.4.fori,l.1.tit.21.lib.8.no-
uæ recopil. proſequuntur ordinarii,in d.locis, Boſius,
in praxi, tit. de ſtupro deteſtabili in maſculos.Clarus,
lib.5.§.Sodomia,Menoch.de arbitrariis,caſu 289.Ti-
raq.in l.9.connubiali,num.107.Rebardus,lib.4.varia-
rum,capit.fin.Maſcardus,con 1314.Anton.Gomez 16.
in leg.80.Tauri num.32.Cantera,vbi ſup.cap.4.nu.69.
Bernadus Diaz,& ibi Salzedo latiſſime, in praxi cap.
86.*Referunt etiam plura in de teſtationem,& puni-
tionem huius criminis,Farin.in prax.q.148.copioſiſſi-
me petrus Cenedus,qui infinitos prope refert,in col-
lectaneis ad decretal. collect.130. penes quem plures
quæſtiones vnde remiſſiuè & an Eccleſiaſtica immu-
nitate gaudeat,Farin.de immunit.in appendice, num.
98. Vbi ex communi reſoluit gaudere. Contrarium
tamen tenuerunt Salzedo, & Humada relati à Boua-
dilla,lib.2.cap.14.num.19. & 20.& vide eundem ibi-
dem,cap.17.num.65.& cap.18.num.59. & ſodomiæ(ſi
conuictus ſit) defenſionem non dandam Farin. in
praxi,tom.1.num.110.
Sortilegium crimen hodie frequentiſſ. ob vanas
hominum opiniones, qui vt deſideriis ſuis ſatisfa- 115
ciant, illud non verentur perpetrare grauiſſime pu-
niendum eſt, quia affinitatem quandam cum hæreſi
habere videtur, vt & delictum quod à lamiis & ſtrigi-
bus, aliiſque ſuperſtitioſis hominibus patratur, in
quorum maleficiorum explicatione, quia integri ex-
tãt tit.& tractatus,non multum immoramur, videndi
enim hac de re ſunt ordinarii interpretes, in tit. de
ſortilegiis,& tit.23. par.7.l.9.tit.1.l.1.tit.4.lib.8.ordin.
l.5.cum ſeqq.tit.3.lib.8.nouæ Recopil.quibus legibus
variæ pœnæ in hoc genus hominum conſtitutæ ſunt,
vbi notant auctores,de ſtrigibus. & lamiis ſingulares
tractatus edidit Bartholomæus Spineus alium tracta-
tum

tum de lamiis ſcripſit Franciſcus Poncinius, alium de ſtrigibus, Bernardus Comenſis, de ſortilegiis alterum Paulus Grillandus, de Sortibus Toilus Malucrius, de ſuperſtitionibus Martinus de Arles, qui adque varias v deri poterunt, & Menoch. de arbit. caſu 388. Clar. lib. 5. hæreſis, num. 25. Bern. Diaz, in prax. c. 107. Cant, vbi. ſup. cap. 5. de ſortil. Auend. de exeq. mand. cap. 32. in 2. p. Auil. in cap. præt. c. 35. gl. adiuinos, & ante eos, Boſ. in prax. tit. de ſortil.

116 Stellionatus crimen, cum multifariam committatur, vt conſtat ex l. 1. & per tot. D. de crimine ſtellion. & C. eodem l. 10. tit. 3. part. 5. l. 7. & l. fin. tit. 16. part. 7. variè etiam puniri poterit, vt notanter tradit Menoc. de arbitr. caſu 381. Anton. Gomez, 3. tom. cap. 7. quotieſcunque enim delictum aliquod certo, & ſpeciali nomine caret, crimen ſtellionatus dicitur, proinde iux. rei qualitatem erit animaduertendum, vt aſſerunt Menoch. & Gomez, vbi proxime. Quibus adde Tiberium Decianum, lib. 3. tract. criminal. lib. 3. cap. 17. nu. 17. Petr. Gregorium, lib. 39. ſyntagmat. cap. 14. & vide eundem Iacob. Menochium, in lib. additionum, ad commentarios, de arbitrariis, d. caſu. 381. & in elegantibus deciſionibus, l. 1. §. vlt. l. tutor. 16 § contrariam, l. ſiquis in pignore, 36. D. de pignorat. act. * Adde ſine diſtinctione ſtellionatus crimen committi, vbicunque in contrahente adeſt dolus, l. 3. §. ſtellionatum illo tit. Ergo cum generalis hypotheca, & obligatio non minus, quam ſpecialis res, & bona afficiat obligati, l. eg obligatione. 6 D. de pignoribus, quamvis eorum non impediat diſtractionem, vt bene conſiderat Fanus, de pignoribus, 1. membro quintæ partis, nu. 28. ad finem, tamen ſi cum quis bona aliqua vendit, quæ ante ſub generali obligatione comprehenſa fuerant, aſſerat ea, libera, & vacua vendi, eſſeque ab omni onere, & obligatione immunia, ſtellionatus crimen committit, vt contra Angelum, in l. 1. C. eodem, defendit Gomez, in d. cap. 7. ad fin. Azeued. in l. 2. tit. 15. n. 2. lib. 5. Recop. induces, l. 2. tit. 16. part. 7. ibi: *Si la coſa no valieſſe tanto que cumplieſſe a ambos lo que dieron ſobre ella, pero ſi cumplieſſe no ſeria engaño*, adde Farin. q. 19. nu. 35. Boſium, tit. de crim. ſtellionatus, n. 5. & plura exempla, in quibus ſtellionatus crimen committitur, vide apud Villadiegum in pract. in forma libellandi, in hoc crimine ſtellionatus, fol. 290.

117 Stuprum appellatur coitus cum virgine, quod lege Iulia, de adult. vindicatur in homine honeſto publicat. dimidiæ partis bonorum, in humili corporis coertione, cum relegatione, l. inter liberas, 6. §. lex, leg. ſtuprum, 34. D. ad leg. Iul. de adult. l. 2. tit. 19. p. 7. præter quam pœnam iure canonico cogitur ſtuprator, aut ducere puellam in vxorem, aut eam dotare, cap. 1. & 2. de adult. de qua re præter ord. in d. locis, & in §. item, lex Iul. de adult. inſt. de publ. jud. proſequuntur Boſ. in praxi, tit. de damnato, & punibili coitu, ex nu, 63. Clar. lib. 5. §. ſtuprum, Menoc. de arb. caſu 288. Maſcar. con. 1338. Ant. Gom. in l. 8. Tau. n. 6. Cant. vbi ſup. c. 4. nu. 10. Octau. deciſ. Pedem. 107. Bern. Diaz, & ibi Salzedo, in praxi, c. 83. Io. Gutier. lib. 1. canon. quæſt. 37.

Litera T.

118 Teſtis falſus, qua ſit pœna puiendus, ſæpe ſup. diximus, maximè autem ſub nu. 38. verbo, falſi crimen, & verbo, periurium. num. 75.

119 Terminorum motores, & occultatores graue committere delictum conſtat, grauibusque puniri pœnis, de quibus, in l. 1. & per tot. D. de termino moto, cap. ex litteris, de probat. cap. tanta, 86. d. c. in legibus, 1. q. 1. l. 30. tit. 14. p. 7. l. 6, tit. 4. lib. 4. fori, in l. 104. del ſtylo, in l. 3. tit. 2. lib. 1. Recop. proſequuntur Clar. lib. 5. §. fin. qu. 83. num. 10. Menoc. de arb. caſu 139. Petr. Gre. l. 39. ſyntag. cap. 13. & Boſ. in praxi, tit. de term. moto.

Litera V.

Vagabundi homines, & errantes, qui cum nullum
certum domicilium habeant, perfectaque ſint vale- 120
tudine, in otio perpetuo manentes, nullius aut ſuis,
aut alienis operibus ſe conſtituunt pro conſuetudine
cuiuſcunque regionis, puniendi ſunt: de quibus in l. 1.
& per tot. C. de mendicantibus validis, lib. 11. in l. 1. 2.
6. 11. & 12. tit. 11. lib. 8. Recop. latè Peguera, cap. 4. & 5.
Menoch. de recup. poſſ. rem. 10. num. 50. Clarus, lib. 5.
§. fin. quæſt. 38. num. 7.

Venatio quamvis iure naturali omnibus videatur
permiſſa, l. quod in rerum, D. de aquir. rerum dom. l. 121
17. tit. 28. part. 3. juſtiſſimè tamen ob publicum bonum
aliquibus in menſibus omnibus eſt prohibita, clericis
ſemper, & ſimiliter laicis ſi vetitis vtantur inſtrumentis,
toto tit. de clericis, venatoribus, l. 1. & 2. cum ſeqq.
tit. 8. lib. 7. Recop. Exornant Menochius, caſu 413. Couarr.
in reg. peccatum 2. part. §. 8 num. 1. & 2. Soto, lib.
4. de iuſt. & iure, q. 6 art. 4. Nauarr. in Man. cap. 17. nu.
120. & plurima ſcripſit Salzedo ad Bernard. Diaz in
praxi, cap. 67. per totum, quem omnino videbitis, ad
quibus venationem, & piſcationem expectantes.

Veneficos, ideſt eos, qui venenis, malis medica- 122
mentis, ſuſurriſque magicis, homines occidunt, pluſquam
eis, qui gladio, id faciunt puniendos eſſe ſcripſit,
l. 1. C. de malefic. & mathem. extat integer tit. 23.
par. 7. l. 5. 6. & 7. tit. 3. lib. 8. nouæ Recop. explicant DD.
in dict. locis, & in §. item lex Cornel. de ſicar. Inſt. de
pub. jud. Alex. ab Alex. lib. 3. dier. genia. c. 5. Sigon. lib.
2. de iud. c. 31. Menoc. caſu 360. n. 21. Couar. in Clem.
ſi furoſus, 12. par. nu. 11. in princ. Cant. cap. 5. per tot.
Clar. lib. 5. §. hæreſis, num. 25. & §. homicidium, num.
13. Plaza, de delict. cap. 20. Ant. Gom. 3. tom. cap. 3. n. 7.
infinitos refert Salzedo ad Bernardum Diaz, in praxi,
cap. 65.

Verberans aliquem hominem, aut mulierem, gra- 123
uiſſimam ei irrogat iniuriam, eius autem pœna arbitraria
erit, ex his quæ ſup. diximus, num. 52. verbo, iniuriæ
crimen.

Vim inferens, vt aliquem à ſua poſſeſſione eiiciat,
l. Iul. de vi publ. deportat. punitur, leg. 1. & per tot. D. 124
ad l. Iul. de vi pub. l. ſiquis, 8. C. ad l. Iul. de vi, l. 8. tit.
10. p. 7. quæ deportationis pœna, cum in deſuetudinē
abierit, vt notat Aymon. conſ. 224. eius loco alia arbitraria
imponenda erit, vt in d. l. 8. verbo, *deſterrado*,
notat Greg. ſpoliatus tamen ante omnia reſtituendus
eſt, d. l. ſiquis, 8. l. 1. C. ſi per vim, vel alio mod. l. meminerint.
C. vn. vi, c. 1. cum aliis, de reſt. ſpol. l. 5. tit. 10. p. 3.
l. 5. tit. 14. lib. 3. ord. quod ſi ſine armis inferatur aliud
eſt dicendum, vt in l. 1. D. ad l. Iul. de vi pri. l. 2. C. eo. d.
l. 8. p. l. 10. tit. 2. par. 3. explicat Cuiac. lib. 1. obſer. cap.
38. Couar. lib. 3. var. cap. 16. nu. 7. Si vero alicui mulieri
illata ſit, dic vt ſup. n. 83. verbo, raptus.

Vſurarios variis, & diuerſis punitos eſſe pœnis omni
iure ſatis conſtat, & extant integri tit. in D. C. De- 125
cretalibus & Sexto, de vſuris, & iur. Regio, in leg. 5.
tit. 2. lib. 4. fori, in l. 10. tit. 19. in leg. 12. tit. 20. in l. 58.
tit. 6. p. 1. in leg. 31. in l. 40. tit. 11. p. 5. in l 9. tit. 13. p. 1.
in l. 4. tit. 6. p. 7. in toto tit. 6. lib. 8. Recop. apud Luſitanos
extat tit. 4. lib. 4. ordin. agunt latiſſimè præter ordinarios,
plures referendo, Couar. lib. 3. var. c. 1. & 3.
Clar. libr. 5. §. vſura, Menoc. caſu. 235. Maſcard. con.
1419. & ſeq. Peguer. in q. crim. c. 30. cum ſeq. Cant. c.
8. num. 50. Did. Eſpino, de teſtam. in Rub. gl. 13. latiſſimè
Salzedo ad Bernard. Diaz, in praxi, cap. 88. Quibus
hactenus, de variis delictorum pœnis dixiſſe ſufficiat.

MANV

MANVDVCTIONVM IVRIS CIVILIS, ET REGII HISPANI,

Ad praxim, ſiue manualis aduocatorum, & tyronum judicum promptuarij, libri ſingularis,

PARS QVARTA;

MODVM, ET FORMAM PROCEDENDI in cauſis Appellationum, & Supplicationum, in ſecunda, vlteriorevè inſtantia, luculenta methodo complectens.

PRÆLVDIA.

1 *Iuriſprudentiæ quis finis.*
2 *Iudex cuncta proceſſus acta rimari oportet.*
3 *Sapit omnibus horis nemo mortalium.*
4 *Appellationis inducendæ finis. Et num. 21.*
5 *Natura legis parens.*
6 *Appellatio, quam ſit mortalibus neceſſaria, & n. 9.*
7 *Appellationi ara, templum, ſiue arx Romæ dicata.*
8 *Appellatio aliquando bene latas ſententias in peius reformat.*
10 *Appellationis in cauſa generalia præcepta obſeruanda proponuntur.*
11 *Appellationis materia vbi, & à quibus tractatur.*
12 *Appellare verbum varias habet in vſu iuris ſignificationes.*
13 *Appellare eſt ab inferiori ad ſuperiorem iudicem prouocare.*
14 *Appellationis varia, & multiplex definitio.*
15 *Appellationis definitio.*
16 *Appellatio duplex, iudicialis, & extraiudicialis,*
17 *Appellatio iudicialis quæ?*
18 *Appellatio extraiudicialis quæ?*
19 *Appellatio extraiudicialis, etiam à non iudice interponitur: quæ potius prouocatio dicitur. Hiſpanè,* requerimiento, *quomodo concipienda.*
20 *Appellatio extraiudicialis vim citationis quandoque habet.*
21 *Appellatio iuris naturalis eſt, & num. ſeq.*
22 *Dei iudicium, nec fallit, nec fallitur.*
23 *Appellatio, quo ad ſolemnitatem, & formam iuris poſitiui eſt.*
24 *Appellationum antiqua Solonis lex.*
25 *Appellationum antiqua, 12. tab. lex, eiuſque vſus paulatim à Romanis admiſſus.*
26 *Appellationis beneficium excommunicato conceditur, quia defenſio.*
27 *Appellatio, an poſſit per Principem tolli.*
28 *Appellatio, quatenus defenſio, differt à citatione.*
29 *Appellatione remota, cauſa committi, quare poſſit*
30 *Cap. 1. de reſcriptis, c. paſtoralis, 53. de appell.*
31 *Appellatio multis in caſibus iure Hiſpano exploſa, leg. 16. tit. 23. par. 3.*
32 *Appellatio conuicto, & confeſſo, iuſtè denegata.*

IVRISPRVDENTIÆ finis, cum is 1
ſit, quem iuſtitia omnibus ob oculos
proponit, quippè, vt ex iuſti atque
iniuſti ſcientia, id quod ſuum eſt cuicunque
tribuatur, ei vero cuius non
eſt, adimatur, quam rationem, & in delictis coercendis,
retineri conuenit, ne pœna, aut maior ſit peccato
aut illud forte non æquet, vt ex vniuerſalibus
iuris principiis deduces. §. iuſtitia, §. iuriſprudentia. Inſt.
de iuſt. & iure, l. ſancimus, 8. C. de pœnis. † Iudicem,
qui eiuſdem iuſtitiæ miniſter, & ſacerdos eſt, l. 1. D. de 2
juſt. & iur. vt æquum ab iniquo ſeparet, licitum ab illicito
ſecernat, cuncta rimari, ordinemque rerum plena
inquiſitione diſcernere, cauſæ, & proceſſus (quod
aiunt) merita ex amuſſim trutinare oportere, docet
Pontifex, in c. iudicantem, 30. q. 5. in c. 1. de re iud. lib. 6.
quæ ſic obſeruare, vt neque ad dextram, neque ad
ſiniſtram declines vnquam, diuinum potiùs, quàm humanum
cum ſit; Cum † nemo mortalium omnibus 3
horis (vt eſt in prouerbio) æquè ſapere ſoleat, præcipuè
in iuris, atque item boni, & æqui dimenſu, quem
multi tramites, multi anfractus in tranſuerſum agunt,
leg. omnis definitio, 202. D. de reg. iur. iuncta vera eius
interpretatione, quam ſcripſimus in diſputatione de
Mora, nu. 20.) Ne quis † ſe iure deſtitutum in ea Re-
publica, quæ legib. vt oportet, inſtaurata eſt, conque- 4
ri poſſit: prudentiſſimo conſilio permiſſum eſt ei, qui
ſententia parum iuſta, aut iniqua oneratur, maiorem
iudicem *prouocare*, atque innocentiæ ſuæ præſidium
quærere, c. omnis oppreſſus, c. ideò, 2. q. 6. l. à ſententia,
5. D. de appell. l. 1. tit. 23. p. 3. Et quem†admodum natu- 6
ram legis parentem collegimus, ita, & appellādi vſum
ab ea profectum eſſe facile mihi perſuaſerint, vt origine,
quam vetuſtiſſima cenſeri poſſint: defenſio ſi
quidem eſt, quam natura omnibus æquè indulget, cap.
cum ſpeciali, 61. §. porro, c. dilecto, 63. de appell. Vnde
† non tam vtilem, quàm neceſſarium appellandi vſum
dixit